છગનલાલ મોતીરામ શાહ કૃત

—: સુરત શહેર તથા ચોર્યાસી તાલુકાનો :—

ભૂગોળ શિક્ષક.

બીજી ચોપડીનો
ડિકટેશન શિક્ષક
ત્રણ આના

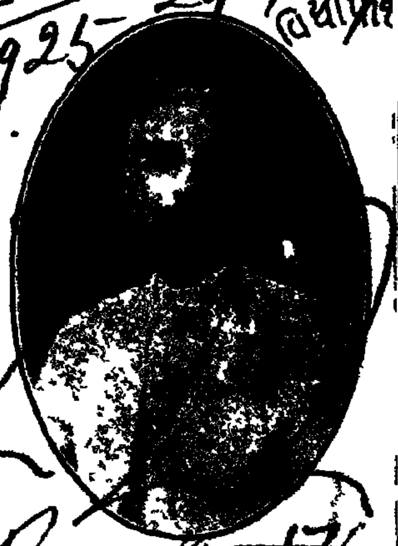

સર્વ હક સ્વાધીન

કિંમત ૦-૩-૦
પોસ્ટેજ જુદું
૧૯૨૫

ત્રીજા ધોરણ માટે
અંકગણિતના
મનોયત્ન
પાંચ આના

છગનલાલ મોતીરામ શાહ
"મુખગણિત શિક્ષક" વગેરેના કર્તા—શાહપોર-સુરત.

. ધોરણની સૃષ્ટિજ્ઞાનની પ્રશ્નોત્તરમાળા ત્રણ આના

સુરત શહેર તથા ચોર્યાસી તાલુકાનો

"ભૂગોળ શિક્ષક"

રચનાર—છગનલાલ મોતીરામ શાહ.

"મુખગણિત શિક્ષક" "ડિક્ટેશન શિક્ષક" વગેરેના કર્તા

રચનારનુ ઠેકાણુ—શાહપોર—સુરત.

પ્રસિદ્ધ કર્તા—છગનલાલ મોતીરામ શાહ.

પ્રસિદ્ધ કરવાનુ ઠેકાણુ—શાહપોર—સુરત

સુધારેલી વધારેલી આવૃત્તિ છઠ્ઠી પ્રત ૩૦૦૦.

સુરત બરાનપુરી ભાગળ ભાજીવાળી પોળમા શ્રી "અનાવિલ બંધુ" પ્રી પ્રેસમા ગોવિંદજી ડાહ્યાભાઈ નાયકે છાપ્યો

તા ૨૫-૧૨-૧૯૨૪ સવત ૧૯૮૧

કિંમત ત્રણ આના પોસ્ટેજ જુદુ.

બીજા ધોરણના “અંકગણિતનાં મનોયત્ન”

મંજુર થયાના હુકમ નબર તથા તારીખ.

મહેરબાન જામનગર એજ્યુકેશનલ ઇન્સ્પેકટર સાહેબની ઓફિસના એ જા ન ૪૪૧ તા ૨૧-૭-૧૯૧૯ ના પત્રમા જણાવવામા અવ્યુ છે, કે “અકગણિતના મનોયત્ન” પાચ આના આ સ્ટેટની સ્કૂલોમા બીજા ધોરણમા

ટેકસ્ટ બુક તરીકે મંજુર કરવામાં આવેલ છે

મહેરબાન વાકાનેર સ્ટેટના એજ્યુકેશનલ સક્રેટરી સાહેબની ઓફિસના ન ૫૧ તા ૩૦-૧૨-૧૯૧૯ ના પત્રમા જણાવવામા આવે છે, કે

બીજા ધોરણના
‘અકગણિતના મનોયત્ન” પાચઆના

વા હુ સા આ ના ૨૬૦ તા ૧૭-[illegible]-૧૯૧૯ થી આ સ્ટેટની
નિશાળોમા ટેકસ્ટ બુક તરીકે મંજુર કરવામા આવેલ છે

મહેરબાન કાઠિઆવાડના એજટ ટુ ધ ગવર્નર સાહેબ બહાદુરે પોતાના હુકમ ન ૭૯ તા ૨-૮-૧૯ થી બીજા ધોરણના “ અક-ગણિતના મનોયત્ન ” પાચ આના

કાઠિઆવાડ એજન્સિની તમામ પ્રાયમરી સ્કુલોમા

ઇનામ અને લાયબ્રેરી બુક તરીકે મંજુર કર્યો છે.

એ જા ન ૨૯૩ તા ૧૧-૯-૧૯૧૯ ગોંડળ સ્ટેટમાં **ઈનામ લાયબ્રેરી માટે મજુર.**

હુ. મુ ન ૪૧૬ તા ૨૮-૮-૧૯૧૫ રાજકોટ સ્ટેટમાં **લાયબ્રેરી માટે મજુર**

છગનલાલ મોતીરામ શાહ કૃત

સુરત શહેર તથા ચોર્યાસી તાલુકાનો

ભૂગોળ શિક્ષક

જે દિશામા સુરજ ઉગે છે તે ઉગમણી અથવા **પૂર્વ દિશા.** જે દિશામા સુરજ આથમે છે તે આથમણી અથવા **પશ્ચિમ દિશા.** સુરજ સામુ મો કરી ઉભા રહીએ તો ડાબા હાથ તરફની **ઉત્તર દિશા,** અને જમણા હાથ તરફની **દક્ષિણ દિશા.**

રાતે ધ્રુવનો તારો જે તરફ દેખાય છે તે તારા તરફની ઉત્તર દિશા, અને તેની સામેની દક્ષિણ દિશા

ધ્રુવના તારા તરફ મો કરી ઉભા રહીએ તો ડાબા હાથ તરફની પશ્ચિમ દિશા, અને જમણા હાથ તરફની પૂર્વ દિશા.

દિશાઓ ચાર છે **પૂર્વ, પશ્ચિમ, ઉત્તર, દક્ષિણ,** પૂર્વ અને પશ્ચિમ તેમજ ઉત્તર અને દક્ષિણ સામસામી દિશાઓ છે.

દિશા વિષે દોહરો

સુરજ ઉગે છે પૂર્વમા, આથમતો પશ્ચિમ,
પૂર્વ ભણી મો રાખતા, જમણી ગમ દક્ષિણ
ડાબી ગમ ઉત્તર દિશા, મળી દિશા થઇ ચાર
એ ચારે દિશા તણો, મનમા કરો વિચાર

નકશાની દિશાઓ.

નકશા સામુ મો કરી ઉભા રહીએ, તો માથા તરફની એટલે ઉપરની **ઉત્તર દિશા.** પગ તરફની એટલે નીચેની **દક્ષિણ દિશા.** જમણા હાથ તરફની **પૂર્વ દિશા,** અને ડાબા હાથ તરફની **પશ્ચિમ દિશા.**

[૪] સુરત જિલ્લાનો ભૂગોળ શિક્ષક ત્રણ આના

નકશામા હરકોઇ જગા બીજી જગાની ઉપલી મેર આવેલી હોય, તો તે ઉત્તરે કહેવાય, નીચલી મેર આવેલી હોય તો દક્ષિણે કહેવાય, જમણી તરફ આવેલી હોય તો પૂર્વે કહેવાય અને ડાબી તરફ આવેલી હોય તો પશ્ચિમે કહેવાય

ખુણાઓ.

પુર્વ અને દક્ષિણ વચ્ચેનો **અગ્નિ ખુણો**

દક્ષિણ અને પશ્ચિમ વચ્ચેનો **નૈઋર્ત્ય ખુણો.**

પશ્ચિમ અને ઉત્તર વચ્ચેનો **વાયવ્ય ખુણો.**

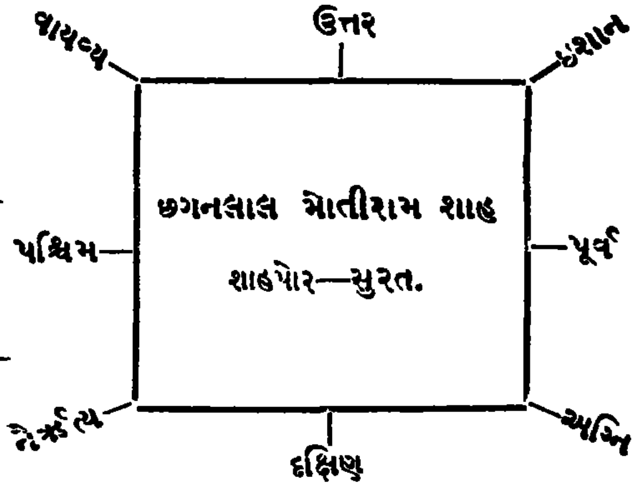
ઉત્તર અને પુર્વ વચ્ચેનો **ઈશાન ખુણો**

ખુણાઓ ચાર છે **અગ્નિ, નૈઋર્ત્ય, વાયવ્ય, ઈશાન**

ખુણા વિષે દોહરો.

ઉત્તર પર્વ વચ્ચે દેખો, ઇશાન ખુણો ચાર,
દક્ષિણ પૂર્વ તણી વચ્ચે, અગ્નિ ખુણ નિરધાર
દક્ષિણ પશ્ચિમ મધ્યમા, નૈઋર્ત્ય ખુણો જાણ,
ઉત્તર પશ્ચિમે હવે, વાયવ્ય મનમા આણ

નકશાની દિશાની સમજ

—વ્યાખ્યાઓ—

શહેર-તેમા હારબંધ અને છોબંધ ઘણા ઘરો તથા મોટા મોટા બજારો આવેલા હોય તે

કોટ-શહેરના બચાવ માટે બાંધેલી જાડી, પહોળી, ઉંચી ભીંત.

પરા-શહેરનો પાછળથી વધેલો ભાગ, અથવા મોટા કોટ અને નાના કોટની વચ્ચેનો ભાગ,

દરવાજા-શહેરમા જવા આવવા માટે મોટા કોટમા મૂકેલા દરવાજા.

ભાગળ-નાના કોટમા જવા આવવા માટે મૂકેલા નાના દરવાજા.

બારી-નદીના કાંઠા પર જવા આવવા માટે મૂકેલા નાના દરવાજા.

નકશો-કોઇ ગામ કે શહેરનો માપ પ્રમાણે કાઢેલો નમુનો
સડક-પત્થરથી બાંધેલો રસ્તો
રેલવે—લોટાની સડકનો બાંધેલો રસ્તો, જેનાપર આગગાડી ચાલે છે તે.
સ્ટેશનઃ—આગગાડી ઉભી રાખવાનું મુકરર ઠેકાણું
ગુડસયાર્ડ—આગગાડીમાંથી માલ ચઢાવવા ઉતારવાનું ઠેકાણું
જંકશન—જ્યાં આગળ આગગાડીના રસ્તા મળે છે તે
આયાત—બીજે ગામથી આવતો માલ
નિકાસ—બીજે ગામ જતો માલ
ગેટ—પોલીસનું થાણું અથવા ચોકી
બારૂં—જે ઠેકાણે વહાણ લગારવામાં આવે છે તે
ડક્કો—વહાણમાંથી માલ ચઢાવવા ઉતારવા માટે બાંધેલો લાકડાનો ધાટ
પૂલ—નદી કે ખાડી પરથી માણસો તથા ગાડીઓ જવા માટે બાંધેલો રસ્તો
બંદર—નદી કે દરીઆ કાંઠે આવેલું શહેર કે જ્યાંથી વહાણ મારફત ઘણો માલ આવજા થતો હોય તે
ગામડું-નાના ઝુપડા જેવા ઘરોનો જથો
ગામ-થોડા ઘર ને ફળીઆનો જથો
કસ્બો-તાલુકાનું સૌથી મોટું ગામ
તાલુકો-ઘણા ગામ મળીને થએલો મામલતદારના તાબાનો ભાગ.
ભાઠું-નદી કાંઠાની ખેડવા લાયક રેતાળ જમીન
ચગાની જમીન-નદીનું ભગાડું ઠરીને બનેલી જમીન
બેટ-જેની ચારે બાજુ પાણી ને વચમાં જમીન હોય તે

કાંઠો-જમીનનો જે ભાગ પાણીની લગોલગ આવેલો હોય તે.
મુળ-નદી જે ઠેકાણેથી નીકળે છે તે જગા
મુખ-નદી જે જગાએ દરીઆને મળે છે તે જગા, નદીના મૂળ આગળની જગા ઉચી ને મુખ આગળની નીચી હોય છે
સમુદ્ર-દરીઓ એનું પાણી ખારૂં હોય છે
નદી-મીઠા પાણીનો રેલો પર્વત અથવા સરોવરમાંથી નીકળી ઢળતી જગામાં થઇ બીજી નદી કે દરીઆને મળે છે તે
ખાડી-શહેરનું પાણી વહી જવા માટે ખોદેલી મોટી ખાઇ
તળાવ-જેની ચારે બાજુ જમીન ને વચમાં પાણી હોય તે,

સુરત શહેર.

સુરજ નામની રામજણી પરથી સુરત નામ પડયું વિદ્વાન લોકો એને સૂર્યપુર કહતા

સીમા-ઉત્તરે-ગોતાલાવાડી, કતારગામ ને નેડની જમીન. **પૂર્વે** રેલવેની સડક, વરાછા, પુણા અને કુંભારીઆની જમીન **દક્ષિણે**-ઉધના ને મજુરાની જમીન **પશ્ચિમે**-તાપી નદી

વિસ્તાર-ઉત્તરે વરિઆવી દરવાજાથી દક્ષિણે નવસારી દરવાજા સુધીની લંબાઇ ચાર માઇલ છે, અને પૂર્વે સહારના દરવાજાથી પશ્ચિમે અડવાના દરવાજા સુધીની લંબાઇ ચાર માઇલ છે

ભાગો-બે છે (૧) મોટા અને નાના કોટની વચ્ચેનો ભાગ (પરા) (૨) નાના કોટની અંદરનો ભાગ (શહેર)

સ્ટેશનથી કિલ્લા સુધી મોટી પહોળી સડક પૂર્વ પશ્ચિમ બાંધેલી છે, તેથી પણ શહેરના ઉત્તર અને દક્ષિણ એવા બે ભાગ થએલા જણાય છે.

કુદરતી રચના–શહેરની જમીન કરતા પરાની જમીન નીચી છે શહેરના બે ભાગનુ પાણી સૈયદપુરી ભાગળથી મક્કાઇ ભાગળની ખાડીમા વહી તાપીમા જાય છે. તેથી શહેરની પશ્ચિમનો ઢાળ ઉત્તર દક્ષિણ છે. શહેરની જમીન ચગાની બનેલી છે મટોડુ કાળુ અને પીળુ એમ બે જાતનુ નીકળે છે. પીળા મટોડામાથી મરડીઆ કાકરા નીકળે છે તે છો બનાવવાના કામમા આવે છે, અને કાળા મટોડાના વાસણ, નળીઆ ઇંટો, રમકડા બને છે

નિચાણ ભાગો—નવસારી બજાર, સગરામપર, વરિઆવી ભાગળ, ગલેમડી અને ભાગાતળાવ

નદી—તાપી એ સાતપુડા પર્વતમાથી નીકળે છે અને સુરતથી ચૌદ માઇલ પર અગ્બી સમુદ્રને મળે છે તાપી નદીમા હોપ પુલ આગળ બેટ છે

હવાપાણી—દરીઓ પાસે હોવાથી વરસાદ ઘણો એટલે ૩૯ ઇંચ પડે છે, અને તાપ ઓછો લાગે છે હવા ભેજવાળી છે

વસ્તી—એક લાખ ઓગણીમ હજાર બસો નવ્વાણુ માણસની છે તેમા **હિંદુ, મુસલમાન, પારસી, શ્રાવક,** અને **ખ્રિસ્તી** મુખ્ય છે હિદુઓમા વાણીઆ, બ્રાહ્મણ, ભાટીઆ, કણબી, કાછીઆ, અનાવલા બ્રાહ્મણ, કાયસ્થ, નાગર, ઘાચી, ગોના, ખતરી વગેરે છે

ધર્મ–હિંદુ ધર્મ–હિદુઓનો **મુસલમાની ધર્મ**–મુસલમાનોનો. **જરથોસ્તી ધર્મ**–પારસીનો **જૈનધર્મ**–શ્રાવકનો **ખ્રિસ્તી ધર્મ**–ખ્રિસ્તીઓનો

ધંધો—વેપાર અને કારીગીરીનો, નોકરીનો, અને મજુરીનો.

હુન્નર—રેશમ અને કસબનો વણાટ; લાકડા, સુખડ અને હાથીદાંતનું કોતરકામ, ચાદલા, હીરા, માણેકનું જડાવકામ, જીકચળકનું ભરતકામ, હીંગળોક, રસકપુર તથા બરફી બનાવવાનું કામ એ સિવાય કાપડ વણવાની મીલો, રૂ કાંતવાના જીનો, રૂની ગાસડી બાંધવાના પ્રેસો; ચોખાની મીલો, છાપખાના, અનાજ દળવાની ઘંટીઓ, બરફ તથા સોડાવોટર બનાવવાના કારખાના, હુન્નરશાળા

નિકાસ—રેશમી કાપડ, કીનખાબ, જીકચળકનું ભરતકામ, લાકડાં, સુખડ તથા હાથીદાંતનું કોતરકામ, ચાદલા, હીંગળોક, રસકપુર, શાકભાજી તથા મિઠાઈ

આયાત—બધી જાતનું અનાજ, શાકભાજી, સુતરાઉ, રેશમી તથા ઊનનું કાપડ, રેશમ, લોઢાનો તથા કાચનો સામાન, દારૂખાનું, દવાઓ, ખાંડ, નાળિએર, રમકડા, કાગળ, ગ્યાસતેલ, પથરા અને ઇમારતી લાકડા વગેરે

અધિકારીઓની ઓળખાણ.

કલેકટર—જિલ્લાનો મુખ્ય અમલદાર
હજુર ડેપ્યુટી કલેકટર—જિલ્લાની તિજોરીનો ઉપરી
પોલીસ સુપરિન્ટેન્ડન્ટ—જિલ્લાની પોલીસનો મુખ્ય અમલદાર.
પોલીસ ઇન્સ્પેકટર—ફોજદારના ઉપરી
પોલીસ સબ ઇન્સ્પેકટર—તાલુકાની પોલીસના મુખ્ય ઉપરી (ફોજદાર)
જમાદાર—બે ત્રણ હવાલદારનો ઉપરી
હવાલદાર—બે ત્રણ ગેટનો ઉપરી

નાયક—ગેટનો ઉપરી

ડિસ્ટ્રિક્ટ જડજ અથવા સેશન્સ જડજ—જિલ્લાના ઇન્સાફ કરનાર મુખ્ય અમલદાર

સીટી માજિસ્ટ્રેટ—શહેર ફોજદારી નાના ગુના ચુકવનાર અધિકારી

એકિઝક્યુટિવ એન્જીનીયર—બાંધકામ ખાતાનો મુખ્ય અમલદાર

સિવિલ સર્જન—જિલ્લાના દવાખાતાના મુખ્ય ઉપરી.

પોસ્ટ માસ્તર—પોસ્ટ ઓફિસના ઉપરી

તાર માસ્તર—તાર ઓફિસના ઉપરી

સ્ટેશન માસ્તર—સ્ટેશનના મુખ્ય ઉપરી

આબકારી કલેકટર—સરકારની રજા વગર કેફી વસ્તુ બનાવનાર તથા વેચનાર ઉપર દેખરેખ રાખનાર મુખ્ય અમલદાર

ડેપ્યુટી એજ્યુકેશનલ ઇન્સ્પેકટર—જિલ્લાના કેળવણી ખાતાના મુખ્ય અધિકારી

મામલતદાર—તાલુકાના ઉપરી અમલદાર

પટેલ તલાટી—ગામના મુખ્ય અધિકારી

પ્રેસિડંટ—મ્યુનિસિપાલીટીના રૈયત તરફના બીન પગારદાર મુખ્ય અધિકારી

ચીફ ઓફિસર—મ્યુનિસિપાલીટીના સરકારે નીમેલા મુખ્ય અમલદાર.

શહેર સુધરાઈ અથવા **મ્યુનિસિપલ** ખાતું—રસ્તા બંધાવવાનું તથા સમરાવવાનું, સડક પર પાણી છાંટવાનું, રાતે દીવા કરવાનું, પાણી વહી જવાની ગટર બાંધવાનું તથા સમારવાનું, સ્વચ્છ પાણી પુરૂ પાડવાનું, શરૂઆતની કેળવણી આપવાનું, આગ તથા રેલથી શહેરનું રક્ષણ કરવાનું, બગડેલા શાકભાજી તથા અનાજ વેચાતાં અટ-

કાવવાનુ, અને ઘરવેરો, બાજરૂવેરો, નળવેરો, ગાડીવેરો વગેરે ઉઘરાવવાનુ; તથા બીજે ગામથી આવતા માલ પર જકાત લેવાનુ કામ કરે છે, એના મુખ્ય ઉપરી પ્રેસિડ૮ તથા **ચીફ ઓફિસર** સાહેબ છે

લોકલબોર્ડ ખાતુ—ગામના માણસોએ પસદ કરેલા સભાસદોની સભાને લોકલબોર્ડ અને એ ખાતાને લોકલબોર્ડ ખાતુ કહે છે ગામની નિશાળો ચલાવવાનુ અને રસ્તાઓ, કુવા, તળાવો વગેરે બધાવવાનું તથા સમરાવવાનુ કામ કરે છે એના મુખ્ય ઉપરી **મામલતદાર** સાહેબ છે

ઈતિહાસ—સુરતને સામે પાર રાદેર છે, તે પહેલા મોટુ શહેર હતુ. રાદેરના સોદાગરોના મોટા વહાણો આ પાર લગારતા એ કાઠાની જગામા માછી, ખારવા ને બીજા એવાજ લોક રહેતા, તેથી તે **માછીવાડાને** નામે ઓળખાતી એમા એક ગઢી એટલે બુરજ ઘાટની નાની ઇમારત બાધી હતી ત્યા રાદેર સરકાર +ચાચીઆઓને પકડી કેદ રાખતી. કોઇ નાગર જમીનદારની વિધવા પોતાના નાના પુત્ર ગોપીને લઇ કોઇ કારણથી અહીં આવી રહેલી એ વખતે રાદેરના એક નવાયતા (નવા આવેલા) એ પોતાની રાખ સુરજને કાઢી મૂકી તે કટાળી મક્કે જાત્રા જવા તૈયાર થઇ મક્કે જતી વેળા ગોપીની માને લાખો રૂપીઆના દાગીના સોપતી ગઇ જાત્રા જઈ આવી ટુક મુદતમા મરી ગઇ, એટલે તેના પૈસાથી ગોપી ધનવાન થઈ ગયો તેણે મોટી મોટી હવેલી ને વાડી કરાવી ને વેપાર લગાવ્યો. જુદી જુદી જગાના વેપારીઓ વેપાર કરવા અહીં આવી રહેવા લાગ્યા ને વસ્તી વધતી ચાલી. રાદેર તૂટ્યુ ને સુરત

+ દરિયામા વહાણો લૂટી લેનાર

શહેર મોટુ થતુ ચાલ્યુ **સને ૧૭૯૬માં શહેરની વસ્તી ૮ લાખની કહેવાતી.** મોગલ પાદશાહીમા સુરત જેવુ કોઈ બંદર નહોતુ સઘળા યુરોપીઅનો હિદુસ્તાનનો માલ સુરતમાથીજ ખરીદતા એ વખતે લોકને રોજગાર ને સુખ સારા હતા શહેરની શોભામા કાઈજ મણા નહોતી દુનિયાના ઘણા ભાગના માણુસો પહેરવેશ ને જુદી જુદી રીતભાતથી શહેર શણગારી રહ્યા હતા બદર ને બજારમા તરેહ તરેહવાર માલ-સામાન તકતકતા હતા હિદના જુદા જુદા ભાગમાથી વણજારો આવતી **સુરતના બજારમાં ૨૦ લાખની રોજ ઉથલપાથલ થતી.** પણ બધા નિયમ સરખા જતા નથી ચઢતી પડતી થયાજ કરે છે સન **૧૬૬૪ અને ૧૬૬૯ની શિવાજીની લૂટ; ૧૮૩૭ અને ૧૮૮૯ની મોટી આગ, ૧૮૮૨ની મોટી રેલ, ૧૭૯૧ અને ૧૯૫૬ ના દુકાળ તથા ૧૮૯૭ અને ૧૯૦૪ ની મરકીએ અને ૧૯૧૮ ના ઇન્ફ્લુએન્ઝાએ સુરતને હાલહવાલ કરી નાખ્યું** તાપી નદી પુરાની ગઇ અને મુબાઈ વેપારનુ મથક થયુ

અગ્રેજ સરકારના શાતિકારક અમલથી તેમજ મક્કાઇ ભાગળનો પૂલ તથા વરિઆવી ભાગળનો કોટ વગેરે બાધકામોથી રેલથી, અને શહેરમા મ્યુનિસિપાલીટીએ નળ ન બાંધેલા હોવાથી આગથી ઝાઝુ નુકસાન થવા પામતુ નથી

મોટા (બહારના) કોટના બાર દરવાજાનાં નામ.

દિશા	દરવાજાનુ નામ	નામ પડવાનું કારણ.
ઉત્તરે	(૧) ફાટકનો દરવાજો	તાપી નદીની રેલના પાણી કોટ ફાડી શહેરમા આવતા તેથી
	(૨) વરીઆવી ,,	વરીઆવ જવાની સડક છે તેથી
	(૩) કતારગામનો ,,	કતારગામ જવાની સડક છે તેથી
પૂર્વે	(૪) લાલ દરવાજો	લાલદાસ સાધુનો મઠ હતો તેથી.
	(૫) દિલ્હી દરવાજો	દિલ્હીના પાદશાહનો હુકમ આ દરવાજેથી આવતો તેથી
	(૬) સહરાનો ,,	સરાહ એટલે ધર્મશાળા હતી તેથી
	(૭) સલાબતપરાનો અથવા સલાટ પરાનો દરવાજો	નવાબ સલાબતખાનના નામ પરથી
દક્ષિણે	(૮) માનનો દરવાજો	નવાબી વખતમા આ દરવાજા બહાર માન આપવામા આવતુ તેથી.
	(૯) નવસારી અથવા ઉધનાનો દરવાજો	નવસારી જવાની સડક છે તેથી ઉધના જવાની સડક છે તેથી
	(૧૦) જાફરઅલી અથવા હનુમાનનો દરવાજો	નવાબ જાફરઅલીખાન પરથી રોકડીઆ હનુમાનનુ દેહરૂ છે તે પરથી
	(૧૧) મજુરા દરવાજો	મજુરા ગામે જવાય છે તેથી
પશ્ચિમે	(૧૨) અઠવાનો ,	અઠવા ગામે જવાય છે તેથી
	અથવા લાઇન્સનો ,	લાઇન્સમા જવાની સડક છે તેથી

ઓગણીસ પરાંના નામ તથા તે નામ પડવાનાં કારણ

દિશા	પરાનુ નામ	નામ પડવાનુ કારણ
પૂર્વે	(૧) બેગમપરૂ	ઔરંગઝેબની બેન રહેલા તે પરથી.
	(૨) સલાબતપરૂં	નવાબ સલાબતખાનના નામ પરથી.
	(૩) નવુ પરૂ	આગમા બળી જવાથી નવુ બધાવેલુ તે પરથી
	(૪) ઇંદરપરૂં	ઇંદરજી દેશાઇના નામ પરથી
અગ્નિમા	(૫) રૂસ્તમપરૂ	રૂસ્તમજીના નામ પરથી
દક્ષિણે	(૬) સગરામપરૂં	સગરામ દેશાઇના નામ પરથી
	(૭) સામપરૂં	સામજી દેશાઇના નામ પરથી
	(૮) રૂદરપરૂ	રૂદરજી દેશાઇના નામ પરથી.
	(૯) રહેમતપરૂ	રહેમતખાનના નામ પરથી
નૈર્ઋત્યે	(૧૦) ખંડેરાવપરૂં	ખંડેરાવના નામ પરથી
	(૧૧) નાનપરૂ	વલંદાએ નાનુ પરૂ વસાવેલુ તેથી.
વાયવ્યે	(૧૨) ઘાસ્તીપરૂં	સુરતના નવાબ ગ્યાસુદીન પરથી.
ઉત્તરે	(૧૩) સૈયદપરૂ	સૈયદ એદ્રુસ સાહેબ પરથી
ઇશાને	(૧૪) રામપરૂ	રામભાઇ અનાવલાના નામ પરથી
	(૧૫) રૂઘનાથપરૂં	રૂઘનાથ અનાવલાના નામ પરથી
	(૧૬) હરિપરૂ	હરિભાઇ અનાવલાના નામ પરથી
	(૧૭) મહીધરપરૂં	મહીધર અનાવલાના નામ પરથી
	(૧૮) હૈદરપરૂં	હૈદરખાનના નામ પરથી
	(૧૯) મંચરપરૂં	મંચેરજીના નામ પરથી.

બાર ભાગળનાં નામ તથા નામ પડવાનાં કારણ

દિશા	ભાગળનુ નામ	નામ પડવાનું કારણ.
ઉત્તરે	(૧) વરીઆવી ભાગળ	વરીઆવ ગામ જવાય છે તે પરથી
પૂર્વે	(૨) સૈયદપુરી ,	સૈયદપરામા જવાય છે તે પરથી.
	(૩) બરહાનપુરી ,	બરહાનપુર જવાતું તે પરથી
દક્ષિણે	(૪) નવસારી ,,	નવસારી જવાય છે તે પરથી
	(૫) મજુરા ,	મજુરા ગામે જવાતુ તે પરથી.
પશ્ચિમે	(૬) બાદશાહી ,,	મોગલ પાદશાહની સ્વારી એ ભાગળેથી આવતી તે પરથી
	(૭) મક્કાઇ ,,	એ ભાગળે થઇ મકકે જતા તે પરથી.
	(૮) ડક્કાની ,,	વહાણમા માલ ચઢાવવા ઉતારવા લાકડાનો ડકો બાંધેલો છે તે પરથી
	(૯) રાજા ઓવારાની ભાગળ	રાજાઓ સ્નાન કરવા એ ભાગળે જતા તે પરથી
	(૧૦) મીરબહેરની ભાગળ	મીરબહેરના નામ પરથી
	(બક્ષીનો ઓવારો)	બક્ષી સાહેબના નામ પરથી
	(ગુજરી ઓવારો)	બજાર ભરાતો તે પરથી
	(૧૧) મુલ્લાં ખડકીની ભાગળ	મુલ્લાજીનુ મકાન હતુ તે પરથી.
	(૧૨) લક્કડ કોટની ભાગળ	લાકડાનો કોટ કરાવેલો તે પરથી.

શહેરના મુખ્ય ભાગો

(૧) ચોકબજાર	કિલ્લાની પૂર્વમા	ખુલ્લા મેદાનમા બજા ભરાતો તેપરથી
(૨) મુલ્લાંનો ચકલો	ચોકબજારની ઉત્તરે	ભટારના મુલ્લા પરથી
(૩) માછલીપીઠ	મુલ્લાચક્લાની દક્ષિણે	માછલીઓ વેચાતી તેથી
(૪) રાણીતળાવ	માછલીપીઠની પૂર્વમાં	ગોપીની બૈરી જે રાણી કહેવાતી તેણે તળાવ બંધાવેલુ તે પરથી
(૫) કણપીઠ	રાણીતળાવની નૈઋર્ત્યમા	ાણા બજાર હતુ તેથી.
(૬) કેળાપીઠ	કણપીઠની દક્ષિણે	કેળા વગેરે ફળો વેચાતા તે પરથી
(૭) રહીયાસોનીનો ચકલો	કેળાપીઠની અગ્નિમા	રહીઆ સોનીના નામ પરથી
(૮) ભાગાતળાવ	કેળાપીઠની નૈઋત્યમા	ભાગેલુ તળાવ હતુ તે પરથી
(૯) ગોપીપરૂં	કેળાપીઠની દક્ષિણે	ગોપીએ વસાવેલુ તેથી
(૧૦) વાડીફળીઉં	ગોપીપરાની પૂર્વમા	વાડીઓ હતી તે પરથી
(૧૧) ખપાટીઆ ચકલો	વાડીફળીઆની પશ્ચિમમા	મજુરોની પીઠ હતી તે પરથી
(૧૨) સઘાડીઆવાડ	ગોપીપરાની દક્ષિણે	સઘાડીઆ (ખરાદીઓ)ની વસ્તી હતી તે પરથી
(૧૩) બડેખાંનો ચકલો	ગોપીપરાની પશ્ચિમે	બડેખાના નમ પરથી
(૧૪) આસુરબેગનો ચકલો	બડેખાના ચકલાની પશ્ચિમે	આસુરબેગના નામ પરથી

શહેરમાંનાં બજારો

બજારનુ નામ.	ઠેકાણું	શું શું વેચાયછે.
(૧) ઘાસની પીઠ	બેગમપરામા	ઘાસ
(૨) દાણાપીઠ	બેગમપરામા	અનાજ
(૩) ઝાંપા બજાર	સલાબતપરામા	સઘળી જાતનો માલ
(૪) ભાતની પીઠ	નવાપરામા	ભાત
(૫) સોના ચાંદીનો બજાર	નવાપરા, હરીપરા ને નાણાવટમા	સોના ચાદીના દાગીના
(૬) કાપડ બજાર	બરહાનપુરી ભાગળ ને ચોકબજાર	કાપડ
(૭) કંસારા બજાર	બરહાનપુરી ભાગળ	તાંબા પિત્તળના વાસણો
(૮) બરહાનપુરી ભાગળનો બજાર	બરહાનપુરી ભાગળ	શાકભાજી વગેરે
(૯) લીમડાચોકનો ,,	બરહાનપુરી ભાગળની પશ્ચિમે	કાપડ, મિઠાઇ, અનાજ, ચોપડી, કાચનો સામાન
(૧૦) ફણપીઠ બજાર	લીમડાચોકની પશ્ચિમે	લોઢાનો સામાન, દવા,
(૧૧) ચૌટાનો બજાર	કેળાપીઠમા	શાકભાજી, મિઠાઇ, અનાજ
(૧૨) મોટામંદિરનો ,,	કેળાપીઠમા	કાપડ
(૧૩) ભાગાતળાવનો ,,	કેળાપીઠની પશ્ચિમમા	દવા, કાપડ, પરચુરણ માલ
(૧૪) ચોક બજાર	ભાગાતળાવની પશ્ચિમે	કાપડ, ફરનીચર
(૧૫) નાનપરાનો બજાર	નાનાપરામા	સઘળી જાતનો માલ
(૧૬) નવસારી બજાર	નવસારી ભાગળે	સઘળી જાતનો માલ
(૧૭) ઝવેરી બજાર	ગોપીપરામા	હીરા, મોતી, માણેક વગેરે
(૧૮) વરીઆવી બજાર	વરીઆવી ભાગળે	અનાજ, શાકભાજી વગેરે
(૧૯) લાલદરવાજાનો ,,	લાલદરવાજા આગળ	અનાજ, શાકભાજી વગેરે
(૨૦) ગલેમંડીનો ,,	સ્ટેશનની પશ્ચિમમા	સઘળી જાતનો માલ
(૨૧) સ્ટેશનનો ,,	સ્ટેશનની સામે	હોટલો, વીશી

—◆◆ હિંદુઓનાં દહેરાંનાં નામ ◆◆—

કેળાપીઠમાં—મોટું મંદિર.
ખપાટીઆ ચકલામાં-ગિરધરલાલજી અને લક્ષ્મીનારાયણનું મંદિર
નાણાવટમાં-વિઠ્ઠલનાથજીનું મંદિર
બાલાજીના ચકલામાં—બાલાજીનું, કાળકા માતાનું, કાશી વિશ્વનાથ મહાદેવનું, શ્રીવિઠ્ઠલનાથજીનું, શ્રીનાથજીનું શ્રીરણછોડજીનું, શ્રીરામચંદ્રજીનું અને રાધાવલ્લભનું મંદિર.
અંબાજીના ચકલામાં—અંબાજીનું અને કાળકા માતાનું દહેરૂં.
ગોપીપરામાં-ભટજીનું, ગોસાઈજીનું, હાટકેશ્વર મહાદેવનું, લલ્લુજી મહારાજનું, ગોવિંદજી મહારાજનું અને ગોરા રામજીનું મંદિર
સલાબતપરામાં—સત્યનારાયણનું મંદિર
શંઘાડીઆવાડમાં—નિર્મળદાસ મહારાજનું, મોજેશ્વર મહાદેવનું.
સગરામપરામાં—કબીરજીનું, રોકડીઆ હનુમાનનું
મુલ્લાં ખડકી—પાતાળી હનુમાનનું.
રામપરામાં—સ્વામીનારાયણનું

⋑⋑⋑ જૈનોનાં દહેરાં. ⋐⋐⋐

શાહપોરમાં—ચિંતામણીનું
ગોપીપરામાં—મહાવીરસ્વામીનું, આદિશ્વર ભગવાનનું.

⋑⋑⋑ પારસીની અગિઆરીઓ. ⋐⋐⋐

સૈયદપુરી ભાગળમાં—શહેનશાહી આતશબેહરામ તથા અગિઆરી.
શાહપોરમાં—કદમી આતશબહેરામ.
માછલીપીઠ, રૂસ્તમપરા તથા નાનપરામાં—અગિઆરી.

—— મુસલમાનોની મસીદો. ——

બડેખાંના ચકલામા—ખાજે દિવાન સાહેબનો મિનારો તથા મસીદ.
નવસારી બજારમાં—નવશહીદની દરગ્રા
ઝરીઆવી ભાગળે—સૈયદ એદ્રુસ સાહેબનો મિનારો તથા મસીદ.
મુલ્લાં ચકલામાં—મીરજા સ્વામીની મસીદ

ઞઞઞ અંગ્રેજનાં દેવળ ઞઞઞ

રાજાઓવારા આગળ—અગ્રેજોનુ દેવળ
મુગલીસરામાં—મિશન દેવળ

શહેરમાંના જોવા લાયક પ્રખ્યાત સ્થળો.

(જે ભાગમાં નિશાળ હોય તે નિશાળ માટે)

રેલવે સ્ટેશન તથા તેની સામેના મકાનો, હોપબાગ, હાતમ (ગુલામબાબા) મીલ, જીનો, ધર્મશાળાઓ, ગુડસ યાર્ડ.
બેગમપરૂ—લક્ષ્મીકાંત થિએટર, કૃષ્ણમીલ, સૂર્યપ્રકાશ થિએટર, બરફનુ કારખાનુ, પ્રિન્સેસ થિએટર, વિજળીનુ કારખાનુ. નવાબી મહેલો, જાફરઅલી મીલ (સુરત સ્પીનીંગ એન્ડ વિવિંગ કંપની) વહોરવાડનાં મકાનો
સલાબતપરૂં—પોલીસ લાઇન્સ, ઇદગા, કતલખાનુ
નાનુપરૂં—સરકારી તાર ઓફીસ, પોલીસ લાઇન્સ, અલ્લાયાની વાડી, પારેખ દવાખાનુ, મોડી ઘડિઆળ, ઝાંપાબજાર, મારકીટ, મુલ્લાંજીની દેવડી અને મસીદ, મસ્તકી હસ્પિતાલ, બરાનપુરી ભાગળનો બજાર
રૂસ્તમપરૂં—રૂસ્તમબાગ, અગિઆરી ગોપીતળાવ, નવશહીદની દરગા, કબીરજીનુ મંદિર.

સગરામપરું—નવસારી બજાર, મારકીટ, રોકડીઆ હનુમાન, ખેતરપાલ

રહેમતપરું—જુનુ દારુનુ કુંડ

નાનપરું—મારકીટ મકાઈ ભાગળનો પુલ નાનપરાનો બજાર, વલંદા બંદર, ઈજનેર ઓફિસ, હેડ પોસ્ટ ઓફિસ, પ્રિન્સેસ બાગ, નાવડી બંદર, કોર્ટના મકાનો, જેલ, સાર્વજનિક હાઈસ્કુલ, પાટીદાર ને અનાવિલ બોર્ડિંગ.

આ પરા બહાર અડવા દરવાજા આગળ વનિતા વિશ્રામ, સાર્વજનિક કોલેજ, અડવા ફાર્મ બંગલાઓ તથા શ્રાવકનુ દહેરૂ જોવા લાયક છે

સૈયદપરું—મારકીટ

રામપરું—અરદેશર કોટવાલનો બંગલો અને વાડી, અનાથ બાળાશ્રમ, અશક્તાશ્રમ, પોલીસ લાઇન્સ, વલંદાનું કબરસ્તાન, સ્વામીનારાયણનુ મંદિર

હરિપરું—ઘીનો કાંટો, ભવાનીનો વડ, ફાયર એંજીન, કાજી ફ્રી લાયબ્રેરી, ચોકસીઓની દુકાનો

હૈદરપરું—ગલેમંડીનો બજાર

કણપીઠ—ચીમડાચોક બજાર, યુનિયન હાઈસ્કુલ, ડેપ્યુટી એજ્યુ૦ ઇ૦ ની ઓફીસ, રેલવે ટિકિટ તથા પારસલ ઓફિસ, વડોદરા બંક

રહીઆ સોનીનો ચકલો—ગણપતરામ ફ્રી લાયબ્રેરી

અંબાજીનો ચકલો—અંબાજીનું તથા કાળકા માતાનું દહેરૂ.

બાલાજીનો ચકલો—બાલાજીનુ, વિઠ્ઠલનાથજીનુ, શ્રી નાથજીનુ, રણછોડજીનુ, અને સત્યનારાયણનુ મંદિર, ગવ-

નર્મેટ મિડલ સ્કૂલ, કાશી વિશ્વનાથનું દહેરૂ, હિંદુ નિરાશ્રિત ફંડનું ફ્રી વાચનાલય તથા ધર્માદા દવાખાનું.

વાડીફળીઉં—સંસ્કૃત પાઠશાળા

સધાડીઆવાડ—ભોળેશ્વર મહાદેવનું દહેરૂ, ગોરા રામજીનું મંદિર, નિર્મળદાસનું મંદિર

ગોપીપરૂ—ઝવેરીઓનાં મકાનો, મગનચંદ ફ્રી લાયબ્રેરી, રાયચંદ ધર્મશાળા જૈન દહેરા, લલ્લુજી મહારાજનું મંદિર, ગોવિંદજી મહારાજનું મંદિર, આચાર્યજીનું મંદિર, મહીલા વિદ્યાલય, સાર્વજનિક મિડલ સ્કુલ

કેળાપીઠ—મોટું મંદિર ને તેની સંસ્કૃત પાઠશાળા, ચૌટાનો બજાર, કેળાપીઠનો પુલ, વિઠલવાડી, મણિલાલ લાલભાઈ જુની દશાપોરવાડ ફ્રી લાયબ્રેરી

ભાગાતળાવ—દયાકોર મોરારભાઈ વિજભુખણદાસ સ્ત્રી છોકરાંની ઇસ્પિતાલ ને સુવાવડખાનું.

સોનીફળીઉં—પારેખ હુન્નરશાળા, ફીરંગીનું કબરસ્તાન, આર્યસમાજ હોલ

બડેખાંનો ચકલો—વખારની કોઠી, કાજીનો મિનારો તથા મસીદ, પશુ દવાશાળા.

આસુરબેગનો ચકલો—જુનો દરબાર, જૈન રત્નસાગર પાઠશાળા.

ચોકબજાર—સોરાબજી જે. જે. હાઇસ્કૂલ, મોટી ઇસ્પિતાલ, કસરતશાળા, વિકટોરિઆ બાગ, ડકકો, નેમચંદ મેલાપચંદ સુવાવડ ખાતું, ઇમ્પીરીયલ બેંક. નગીનચંદ હોલ, એન્ડ્રુસ લાયબ્રેરી, અંગ્રેજોનું દેવળ, હોપપૂલ, કુરજો, બક્ષીનો દરીઆમહેલ.

સોદાગરવાડો—મસીદ તથા જુનાં મકાનો

મુગલીસરા—ફ્રેઝરનો દરીઆ મહેલ, મ્યુનિસિપાલીટી, મોદીજીનો દરીઆ મહેલ, મિશન હાઉસ, મિશન છાપખાનું, મિશન દેવળ, મિશન જનાના સ્કૂલ, મિશન હાઇસ્કૂલ, મુલ્લા ખડકી, પાતાળી હનુમાનનું દહેરૂં, અંગ્રેજની કોઠી, ફિરંગીની કોઠી એ હાલ ખંડિએર છે

મુલ્લાં ચકલો—ચુડગરનો મિનારો, મીરઝા સ્વામીની મસીદ, સૈયદ એદ્રુસનો મિનારો, પ્રણામીનુ મંદિર, હિમતરામની ધર્મશાળા.

શાહપોર—આર્મિનીઅન દેવળ એ હાલ ખંડિએર છે, ચિંતામણીનુ દહેરૂ, લક્ષ્મીનારાયણનુ મંદિર, પારસી ઓર્ફનેજ, પારસી છોકરાઓની અંગ્રેજી સ્કુલ, પારસી ઇસ્પિતાલ તથા સુવાવડખાનું, કદમી તથા શહેનશાહી આતશ બહેરામ.

માછલીપીઠ—પારસી છોકરીઓની અંગ્રેજી સ્કૂલ, દાકતર બહેરામજીનુ ધર્માદા દવાખાનુ

મેળા.

અક્ષય નોમ—અશ્વિનીકુમાર કારતક સુદ ૯

કારતકી પુનેમ—અશ્વિનીકુમાર કારતક સુદ ૧૫

વિઠ્ઠલનાથજીનો—નાણાવટમા માગસર સુદ ૧૫ રાતે

ધુળીઆ મહાદેવનો—નવસારી દરવાજેથી ઉંબના સુધી માગસરના દર સોમવારે

કનકવાનો—સ્ટેશનની પૂર્વમા પોશ વદ અમાસ
ધીસનો—નવાપરા, હરિપરા, લીમડાચોક, સગરામપરા, નાનપરામા ફાગણ વદ ૧-૨ રાત્રે
ચૈત્રી પુનેમનો—અશ્વિનીકુમાર ચૈત્ર સુદ ૧૫
દિવાસાનો—નાવડી બદરને ઓવારે અખાડ વદ અમાસ
પવિત્રા બારસનો—મોટા મદિર આગળ શ્રાવણ સુદ ૧૨
બળેવનો—તાપી પર ડક્કા ઓવારે શ્રાવણ વદ ૧
ગોકળ આઠમનો—કેળાપીઠથી ઝાપા સુધી શ્રાવણ વદ ૮-૯-૧૦
છડીનો—ગલેમડી આગળ શ્રાવણ વદ ૯-૧૦
કંતારેશ્વર મહાદેવનો—વરીઆવી ભાગળથી કતારગામ સુધી શ્રાવણના દર સોમવારે
હનુમાનનો—સરાહના દરવાજેથી ડુભાલ શ્રાવણના દર શનિવારે
ગણપતિ ચોથનો—ડક્કા તથા રાજા ઓવારે ભાદરવા સુદ ૪
હનુમાનનો—ભીમપોરમા ભાદરવા સુદ ૧૪ ને અખાડના દર શનિવારે
અંબાજીનો—અબાજી આગળ પોષ સુદ ૧૫, ચૈત્ર સુદ ૧ થી સુદ ૮ અને આસો સુદ ૧ થી સુદ ૮
દશેરાનો—રૂસ્તમપરામા આસો સુદ ૧૦
આણુકડારી પુનેમનો—રામપરામા સ્વામીનારાયણના મદિરમા આસો સુદ ૧૫ ની રાત્રે
ચંદની પડવાનો—સ્ટેશનથી વિકટોરિઆ બાગ સુધી આસો વદ ૧ ની રાત્રે
તાબુતનો—નવાબ સાહેબના મહેલથી કતારગામના દરવાજા સુધી મહોરમ મહીનાની ૯ મી તારીખની રાત્રે તથા ૧૦માએ

નિશાળો—શહેરમા મ્યુનિસિપાલીટીની આશરે ૫૦ નિશાળો છે, અને એટલીજ રાષ્ટ્રીય કેળવણી મંડળની છે એ સિવાય રાયચંદ દીપચંદની બે કન્યાશાળા, એક ફુલકોર કન્યાશાળા, ચાર મિશન કન્યાશાળા, બે પારસી કન્યાશાળા, એક મહીલા વિદ્યાલય, ત્રણ મિશન ગુજરાતીશાળા, ત્રણ પારસી છોકરાની શાળા, બે સંસ્કૃત પાઠશાળા, એક જૈન શાળા, એક પારેખ હુન્નરશાળા, હોરવાડમા પાચ છ મદ્રેસા ને અઠવા દરવાજા બહાર વનિતા વિશ્રામ છે

અંગ્રેજી નિશાળ—સાર્વજનિક કોલેજ, સાર્વજનિક હાઈસ્કુલ, ગવર્નમેંટ હાઈસ્કુલ, સાર્વજનિક મિડલ સ્કુલ, ગવર્નમેંટ મિડલ સ્કુલ, યુનિયન હાઈસ્કુલ, મિશન હાઈસ્કુલ, મિશન જનાના હાઈસ્કુલ સર જે જે પારસી છોકરાઓની અંગ્રેજી સ્કુલ, પારસી છોકરીઓની અંગ્રેજી સ્કુલ

લાયબ્રેરીઓ—એંડ્રુઝ લાયબ્રેરી, મગનચંદ ફ્રી લાયબ્રેરી, હિંદુ નિરાશ્રીત ફંડનુ ફ્રી વાચનાલય, ગણપતરામ ફ્રી લાયબ્રેરી, કાજી ફ્રી લાયબ્રેરી, મણિલાલ લાલભાઈ સુરતી દનાપોરવાડ ફ્રી લાયબ્રેરી, તુરાના લાયબ્રેરી, મોહમેડન લાયબ્રેરીઓ અને નાનપરા તથા રૂસ્તમપરામા પારસી લાયબ્રેરીઓ.

પોસ્ટ ઓફિસ—સૈયદપરા, મુગલીસરા, કેળાપીઠ, નાનપરા, રૂસ્તમપરા, ગોપીપરા, નવાપરા અને સલાબતપરા પોલીસગેટો ૧૯ છે ને બંબાગેટો અઢાર છે ઘણીખરી બંબાગેટો પોલીસ ગેટોની પાસેજ છે

દવાખાનાં—પારેખ દવાખાનુ(નાની હોસ્પિતાલ),મસ્તકી હોસ્પિતાલ,હિંદુ નિરાશ્રિત ફંડનુ ધર્માદા દવાખાનુ, ડાકતર બહેરામજીનુ ધર્માદા દવાખાનુ, સ્ત્રી છોકરાની હાસ્પિતાલ તથા સુવાવડખાનુ, પારસી હોસ્પિતાલ તથા સુવાવડખાનુ, મોટી હાસ્પિતાલ, નેમચંદનુ સુવાવડખાનુ અનાથાશ્રમનુ ધર્માદા તથા સુવાવડ ખાનુ

નાટકશાળા—લક્ષ્મીકાંત થિએટર, સૂર્યપ્રકાશ થિએટર, પ્રિન્સેસ થિએટર

છાપખાના—દેશીમિત્ર પ્રેસ, હરિહર પ્રેસ, ગુજરાત દર્પણ પ્રેસ, મિશન પ્રેસ,સોદાગર પ્રેસ,અખબાર પ્રેસ,ઇંડિયા પ્રેસ, સમાચાર પ્રેસ,જૈન વિજય પ્રેસ, સીટી પ્રેસ, ઠાકર પ્રેસ, અનાવિલ પ્રેસ, અનાવિલ બંધુ પ્રેસ,સાહિત્ય મુદ્રાલય.

મુસાફરી માટે શહેરમાંના જોવા લાયક મુખ્ય સ્થળો.

સ્ટેશનરોડથી મોટી ઘડિયાળનો રસ્તો—રેલવે સ્ટેશન, હોપ બાગ, ધર્મશાળાઓ ગુનામ બાબા મીલ (હાતમ મીલ), રૂની ગાસડી બાંધવાના પ્રેસો, હિંદુ ધર્મશાળા, પારેખ ધર્મશાળા, ગુડ્સ યાર્ડ, જકાતનુ નાકુ, લક્ષ્મીકાંત થીએટર, ચોખાની મીલો, સૂર્યપ્રકાશ થીએટર, બરફનુ કારખાનુ, પ્રિન્સેસ થીએટર, પ્રિન્સેસ સીનેમા, વીજળીનુ કારખાનુ, સરકારી તારઓફીસ, ક્વીન સીનેમા, અનાથાની વાડી તથા ચોખાની મીલ, પારેખ દવાખાનુ (નાની હૉસ્પિતાલ), મોટી ઘડિયાળ (ટાવર)

મોટી ઘડિઆળથી ઝાંપા બજાર થઈ બેગમપરા રોડ—ઝાંપા બજાર, મારકેટ, મુલ્લાજીની દેવડી ને મસીદ, મસ્કતી હૉસ્પિતાલ, જાફરઅલી મીલ (સુરત સ્પીનીંગ એન્ડ વિવિંગ કંપની), નવાબી મહેલો

નવાબની વાડીથી સલાબતપરાનો રસ્તો—કતલખાનુ,

સલાબતપરાથી ઝાંપાબજાર થઈ બરહાનપુરી ભાગળનો રસ્તો—મોટી ઘડિઆળ (ટાવર), નવાપરાનો બજાર, ફાયર એન્જિન, બરહાનપુરી ભાગળનો બજાર લીમડાચોકનો બજાર, કણપીઠ બજાર, યુનીયન હાઈસ્કુલ, રેલ્વેની ટિકિટ તથા પારસલ ઓફિસ, લાલગેટ, ડેપ્યુટી એજ્યુકેશનલ ઇન્સ્પેક્ટરની ઓફિસ, વડોદરા બેંક, સ્માર્ત કોમરસીઅલ સ્કુલ, કોઓપરેટીવ બેંક, સીટી પોસ્ટ ઓફિસ

ભાગાતળાવ રોડ—સ્ત્રી છોકરાની હૉસ્પિતાલ તથા સુવાવડખાનુ

ચોકબજારનો રસ્તો—સરકારી હાઈસ્કુલ, નગીનચંદ હોલ તથા એન્ડ્રુસ લાયબ્રેરી, અંગ્રેજોનુ દેવળ, ફુરજો, ગુજરી ઓવારો

ચોકબજારથી નાનપરા રોડ—રાજાઓવારો, હોપપૂલ, કિલ્લો, મુંબઈ બેંક (ઇમ્પીરીઅલ બેંક), નેમચંદનુ સુવાવડખાનુ, ડબ્બા ઓવારો, રાણીનો બાગ, મોટી હૉસ્પિતાલ, મારકીટ

[૨૬] સુરત જિલ્લાનો ભૂગોળ શિક્ષક ત્રણ આના

નાનપરા રોડ—મક્કાઈ પુલ, ઇજનેર ઓફિસ, અંગ્રેજોનુ મુસાફરખાનુ, મોટી પોસ્ટ ઓફિસ, પ્રિન્સેસ બાગ, નાનડી બંદર, કોર્ટોના મકાનો, જેલ, પાટીદાર બોર્ડિંગ, અનાવિલ બોર્ડિંગ, સાર્વજનિક હાઈ સ્કુલ તથા હોસ્ટેલ.

અડવા રોડથી નાનપરાના બજારમાં થઈ સોનીફળીઆ રોડ—નાનપરાનો બજાર, કસરત શાળા, પારેખ હુન્નરશાળા, આર્ય સમાજ હોલ, પીરગીનુ કબ્રસ્તાન

સોનીફળીઆ થઈ ખપાટીઆ ચકલો—ચંદાવાડી જૈન ધર્મશાળા, જૈન દિગંબર દહેરૂં

ખપાટીઆ ચકલા થઈ ગોપીપરા રોડ--રાયચંદ જૈન ધર્મશાળા, મગનલાલ પ્રતાપચંદ લાયબ્રેરી, પાંજરાપોળ, શ્રાવકોના મકાનો, મહીલા વિદ્યાલય, સાર્વજનિક મિડલ સ્કુલ

મક્કાઈ પૂલથી બડેખાંનો ચકલો--પશુ દવાશાળા, કાજીનો મિનારો તે મસ્જીદ

બડેખાના ચકલાથી ગોપીપરા હેરવાડને રસ્તે થઈ નવસારી બજાર—નવસારી બજાર, ગોપી તળાવ, નવશહીદની દરગા, કબીરજીનુ મંદિર, જુનુ દારૂનુ કુંડ, રોકડીઆ હનુમાન, ખેતરપાલ

સગરામપરાથી નવસારી ભાગળને રસ્તે થઈ સંઘાડીઆવાડ--નિર્મળદાસનુ મંદિર, મોટેશ્વર મહાદેવનુ દહેરૂં, રામજીનુ મંદિર, ગોવિંદજી મહારાજનુ મંદિર, લલ્લુજી મહારાજનુ મંદિર, ગુસાંઇજીની બેઠક

ગોપીપરા થઈ અંબાજીરોડ—હિંદુ વાચનાલય, હિંદુ ધર્માદા દવાખાનુ, કાશી વિશ્વનાથ મહાદેવનુ દહેરૂં, ગવર્નમેંટ (સરકારી) મિડલ સ્કૂલ, રામજીનુ મંદિર, વિઠ્ઠલનાથજીનુ મંદિર, બાલાજીનુ મંદિર.

બ લાજીરોડ થઈ ચૌટા બજાર—મોટુ મંદિર, ચૌટા બજાર, મણિભાઈ લાલભાઈ મોદી સુરતી દશા પોરવાડ ફ્રી લાયબ્રેરી

નાણાવટ થઈ મુગલીસરા—વિઠ્ઠલવાડી, ચોકસીઓની દુકાનો, સોના ચાંદી તોળવાનો ધરમનો કાંટો

મુગલીસરાથી મુલ્લાંનો ચકલો—બક્ષીનો દરીઆ મહેલ, ફ્રેઝરનો દરીઆ મહેલ, મ્યુનિસિપાલીટી, મોદીજીનો દરીઆ મહેલ, મિશન હાઉસ, મિશનનું છાપખાનું, મિશન દેવળ, મિશન જનાના સ્કુલ, મિશન હાઇસ્કૂલ, અંગ્રેજોની કોઠી, પાતાળી હનુમાનનું દહેરૂ, ફ્રેંચની કોઠી મિશન હાઇસ્કૂલની પૂર્વે હાલ એ ખંડિએર છે, પારસી ધર્મશાળા, સોદાગરવાડાના મકાનો, ચુડગરનો મિનારો તથા મસીદ

—**સોદાગરવાડાથી મુલ્લાનો ચકલો**—ચિંતામણીનું દહેરૂં, આર્મિનિયન દેવળ (ચિંતામણીના દહેરાની દક્ષિણે હાલ ખંડિએર છે)

મુલ્લાં ચકલાથી કતારગામ રોડ—મીરજા સ્વામીની મસીદ તથા કબર, એદ્રુસનો મિનારો તથા મસીદ, વરીઆવી ભાગળનો બજાર, હિંમતરામ મયારામની ધર્મશાળા, વલંદાનું કબરસ્તાન

વરીઆવી ભાગળ થઇ રામપરા રોડ—અરદેશર કોટવાલનો બંગલો તથા વાડી, અનાથ બાળાશ્રમ, અશક્તાશ્રમ, ધર્માદા દવાખાનું તથા સુવાવડખાનું, પોલીસ લાઇન

રામપરા થઇ હરીપરા—સ્વામી નારાયણનું મંદિર, ભવાનીનો વડ, સોના ચાંદીનો બજાર

હરીપરા થઇ સૈયદપરા—શહેનશાહી આતશ બહેરામ, માર-કીટ, આગનો વડ

આગાના વડથી શાહપોર—કદમી આતશ બહેરામ, પારસી ઓર્ફનેજ, સર જે જે પારસી છોકરાની અંગ્રેજી સ્કુલ, પારસી જનરલ હૉસ્પિતાલ તથા સુવાવડખાનું

શાહપોરથી થઈ વાંકી બોરડી-લક્ષ્મી નારાયણનુ મન્દિર, બહેરામજીનુ ધર્માઉ દવાખાનુ

વાંકી બોરડી થઈ માછલીપીઠ-પારસી છોકરીઓની અંગ્રેજી સ્કુલ

શહેર બહારના જાવા લાયક સ્થળો.

ફાટક દરવાજા બહાર-બગી માતાનુ દહેરૂ

વરીઆવી દરવાજા બહાર-નાની બહુચરાજી, મોટી બહુચરાજી

કતારગામના દરવાજા બહાર-અંગ્રેજોનુ કબરસ્તાન, માળવી સેનેટેરીઅમ, બંબાવાડી

લાલ દરવાજા બહાર વરાછાના રસ્તાપર-સર્વપુર મીલ

સરાહ દરવાજા બહાર-મેવા મીલ (ઇડસ્ટ્રીયલ મીલ) પારસીના દોખમા.

નવસારી દરવાજા બહાર દાખુ વટલી આગળ-હનુમાનનુ તથા રામચંદ્રજીનુ મન્દિર

મજુરા દરવાજા બહાર-પાંજરાપોળ.

અઠવા દરવાજા બહાર-વનિતા વિશ્રામ, જૈન દરાસર, સરકારી ખેતર (અડવા ફાર્મ) સાર્વજનિક આર્ટ કોલેજ

હોપપૂલની પશ્ચિમે ગવનમેટ (સરકારી) હોસ્ટેલ

સુરત શહેરનું પુનરાવર્તન

સ ૧) દિશાઓ કેટલી છે અને તે કઇ કઇ?

મ ૨) સામસામી દિશાઓ ગણાવો.

સ ૩) નકશાની દિશાઓ શી રીતે ઓળખશો?

મ ૪) નકશામા સુરતથી વેડ ઉપલી બાજુએ છે તો સુરતથી વેડ કઇ દિશામા હશે?

સ. ૫) ખુણાઓ કેટલા છે ને તે કયા કયા? કઇ કઇ દિશાની વચ્ચે ખુણા ન હોય?

સ ૬) કોટ, દરવાજો, જંક્શન, બંદર, ગામડુ, ગામ, કસ્બો, શહેર, તાલુકો, મળ, મુખ, બેટ, તળાવ ડકકો એટલે શુ?

સ ૭) સુરત શહેરની ચારે દિશાએ શુ શુ આવેલુ છે

સ ૮) સુરત શહેરના કેટલા ભાગ પાડી શકાય અને તે કયા કયા?

સ. ૯) પુષ્કળ વરસાદ વરસે છે ત્યારે શહેરના કયા કયા ભાગમા પાણી ભરાઇ જાય છે?

સ. ૧૦) સુરતમા વસ્તી કેટલા માણસની છે અને તેમા મુખ્ય કઇ કઇ જાતો છે?

સ ૧૧) સુરતના લોકો શુ શુ ધંધો કરે છે?

સ ૧૨) સુરતના લોકો કયા કયા હુન્નરો જાણે છે?

સ ૧૩) સુરતમાથી કયો કયો માલ બહારગામ જાય છે?

સ ૧૪) બહારગામથી સુરતમા કયો કયો માલ આવે છે?

સ ૧૫) મ્યુનિસિપાલીટી શુ શુ કામ કરે છે?

સ ૧૬) મ્યુનિસિપાલીટીને આવક કઈ કઈ રીતે થાય છે?

સ ૧૭) લોકલબોર્ડ ખાતુ શુ શુ કામ કરે છે? એનો ખરચ શાથી નભે છે?

સ ૧૮) ગામના અધિકારીઓ કયા કયા?

સ. ૧૯) તાલુકાના ઉપરી અમલદારને શુ કહે છે?

સ ૨૦) મામલતદારના ઉપરી અધિકારીને શું કહે છે અને તેઓનો મુકામ કયા હોય છે?

સ ૨૧) સુરત નામ શા ઉપરથી પડયુ?

સ ૨૨) સુરતની પુરેપુરી જહોજલાલી કયા સનમા હતી.
સ ૨૩) સુરતની પડતી શા શા કારણ થઇ ?
સ ૨૪) આગ ને રેલથી શહેરને નુકસાન થતુ અટકાવવાને કોણે શું કર્યું ?
સ ૨૫) સુરત શહેરને કેટલા દરવાજા હતા અને તે કયા કયા ?
સ ૨૬) સુરતની ઉત્તરે કેટલા દરવાજા છે તે તે કયા કયા ? પૂર્વમાં કેટલા દરવાજા છે ને તે કયા કયા ? દક્ષિણમા કેટલા દરવાજા છે ને તે કયા કયા ? પશ્ચિમમા કયો દરવાજો છે અને તેનુ બીજુ નામ શુ ?
સ ૨૭) બારે દરવાજાના નામ પાડવાના કારણ કહો
સ ૨૮) પૂર્વમા કેટલા પરા છે ને તે કયા કયા ?
સ ૨૯) દક્ષિણમા કેટલા પરા છે ને તે કયા કયા ?
સ ૩૦) સૈયદપરૂ કઈ દિશામા આવ્યુ ?
સ ૩૧) વાયવ્યમા કયુ પરૂ છે ?
સ ૩૨) ઇશાનમા કેટલા પરા છે ને કયા કયા ?
સ ૩૩) અગ્નિ ખુણામા કયુ પરૂ છે ?
સ ૩૪) નૈઋત્યમા કયા કયા પરા છે ?
સ ૩૫) સુરત શહેરમા કેટલા પરા છે ને તે કયા કયા ?
સ ૩૬) ઓગણીસ પરાના નામ પડવાના કારણ કહો
સ ૩૭) ગોપીપરૂ પરૂ નથી એમ તમે શા પરથી કહો છો
સ ૩૮) નાના કોટને કેટલા દરવાજા હતા અને તેને શુ કહેતા ?
સ. ૩૯) સુરતની બાર ભાગળના નામ અનુક્રમે ગણાવો અને એ નામ શા પરથી પડયા તે કહો
સ ૪૦) સુરત શહેરની ઉત્તરમા કઇ ભાગળ છે ? દક્ષિણમા કઇ કઇ ભાગળો છે ? પૂર્વમા કઇ કઈ ભાગળો છે ?

સ. ૪૧) સુરત શહેરની પશ્ચિમમા કઇ કઇ ભાગળો છે ? પશ્ચિમમાં વધારે ભાગળ હોવાનુ કારણ શુ ?

સ ૪૨) શહેરના (અદરના કોટના) મુખ્ય ભાગ ગણાવો

સ. ૪૩) આ ચોપડીના બનાવનાર શહેરમા રહે છે કે પરામા ?

સ ૪૪) કિલ્લો શહેરના કયા ભાગમા આવ્યો ? જ ચોકબજારમા

સ ૪૫) ચોક બજારની ઉત્તરે શુ આવ્યુ ? જ મુલ્લાનો ચકલો

સ. ૪૬) મુલ્લા ચકલાની દક્ષિણમા કયો ભાગ આવ્યો ? જ માછલીપીઠ.

સ. ૪૭) રાણીતળાવ માછલીપીઠથી કઇ દિશામા છે ? જ પુર્વમા.

સ ૪૮) રાણીતળાવની દક્ષિણમા શુ આવ્યુ ? જ. કણપીઠ

સ ૪૯) કણપીઠથી દક્ષિણમા જઇએ તો શુ આવે ? જ કેળાપીઠ.

સ. ૫૦) કેળાપીઠથી અગ્નિ ખુણામા શુ આવ્યુ ? જ રહીઆસોનીનો ચકલો

સ ૫૧) ભાગાતળાવ કેળાપીઠના કયા ખુણામા છે? જ નૈઋર્ત્ય ખુણામાં.

સ ૫૨) ગોપીપરૂ કેળાપીઠની કઈ દિશામા છે ? જ દક્ષિણમા

સ. ૫૩) ગોપીપરાની ચારે દિશામા શુ શુ આવ્યુ ? જ ઉત્તરમા કેળાપીઠ પુર્વમા વાડીફળીફઉ દક્ષિણમા સ ધાડીઆવાડ પશ્ચિમમાં બડેખાનો ચકલો

સ ૫૪) સંધાડીઆવાડ ગોપીપરાની કઇ દિશામા છે ? જ દક્ષિણમા

સ ૫૫) બડેખાનો ચકલો ગોપીપરાની કઈ દિશામા ? જ પશ્ચિમમા.

સ ૫૬) બડેખાના ચકલાની પશ્ચિમમા શુ આવ્યુ ? જ આસુરબેગનો ચકલો.

સ. ૫૭) તમારી નિશાળ જે ભાગમા છે તે ભાગમા જોવા લાયક જગાઓ કઈ કઈ છે ?

સ ૫૮) તમારી નિશાળ જે ભાગમા છે તેની ચારેદિશાએ શુ શુ આવ્યુ છે ?

સ. ૫૯) શહેરમા બજાર 'ચા કયા છે ને ત્યા શુ વેચાય છે?
સ ૬૦) તમારે કાપડ લેવુ હોય તો કયા કયા બજારમા તપાસ કરશો?
સ ૬૧) સોના ચાદીના દાગીના લેવા માટે કયા બજારમા જશો?
સ. ૬૨) મોટુ મદિર કયા આવ્યુ
સ ૬૩) બાલાજીના ચકલામા કયા કયા મદિરો છે?
સ ૬૪) પાનાળી હનુમાનનુ દહેરૂ કયા છે?
સ. ૬૫) ચિતામણીનુ દહેરૂ કયા આવ્યુ ને ત્યા કયા લોક દર્શન કરવા જાય છે?
સ ૬૬) મિનાગવાળી મસ્જીદો કયા કયા છે?
સ ૬૭) મુગલીસરા તથા શાહપોરમા જોવા લાયક મકાનો કયા કયા છે.
સ ૬૮) ચોક બજારમા કયા કયા જોવા લાયક મકાનો છે?
સ ૬૯) દશેરાનો મેળો કયા ને કયે દિવસે ભરાય છે?
સ ૭૦) તાપી કાઠે કયે દિવસે મેળો ભરાય છે?
સ. ૭૧) હિદુ નિરાશ્રિત ફડનુ દવાખાનુ તથા વાચનાલય કયા આવ્યુ છે?
સ ૭૨) સુરતમા મોટામા મોટો બજાર કયો છે?
સ ૭૩) શહેર બહાર જોવા લાયક જગાઓ કઈ કઈ છે?
સ ૭૪) સુરતથી અજાણ્યુ માણસ તમને સુરત શહેરની જોવા લાયક પ્રખ્યાત જગાઓ બતાવવા કહે તો તમે તેને સુરત શહેર તથા ચોર્યાસી તાલુકાના ભૂગોળશિક્ષકનુ કયુ પાનુ વાચવા કહેશો કે જેથી તે ગાડી ભાડે કરી પોતે પોતાની મેળે જોઈ શકે?
સ ૭૫) શહેરમાના જાણવા લાયક પ્રખ્યાત સ્થળો ગણાવો
સ ૭૬) શહેરમા મોટામા મોટો મેળો કયા ભરાય છે ને તે કેટલા દિવસ?
સ. ૭૭) શહેરમાથી કયા કયા ન્યુસપેપરો નીકળે છે?

ચોર્યાસી તાલુકાનો ભૂગોળ શિક્ષક.

રચનાર—છગનલાલ મોતીરામ શાહ.
રચવાનુ ઠેકાણુ —શાહપોર—સુરત.
પ્રસિદ્ધ કર્તા—છગનલાલ મોતીરામ શાહ.
પ્રસિદ્ધકરવાનુ ઠેકાણુ —શાહપોર—સુરત.
છાપનાર—ગોવિંદજી ડાહ્યાભાઈ નાયક
છાપવાનુ ઠેકાણુ—અનાવિલ બન્ધુ પ્રી. પ્રેસ,
બરાનપુરી ભાગળ—સુરત.
કિંમત બે આના.

ચોર્યાસી તાલુકો.

સુરત શહેર ચોર્યાસી તાલુકામા છે એ તાલુકામા ચોર્યાસી ગામ હતા તેથી **ચોર્યાસી** તાલુકો કહેવાય છે

સીમા—ઉત્તરે—ઓરપાડ તાલુકો ને તાપી નદી, પૂર્વે—ગાયકવાડનુ રાજ્ય, દક્ષિણ—ગાયકવાડનુ રાજ્ય ને મિંઢોળા નદી, પશ્ચિમે—અરબી સમુદ્ર ને ઓરપાડ તાલુકો

વિસ્તાર—સુરત શહેર કરતાં ચોર્યાસી તાલુકાની લંબાઈ સવાચાર ગણી એટલે ૧૭ મૈલ ને પહોળાઇ ચાર ગણી એટલે ૧૬ મૈલ છે.

કુદરતી રચના—આ તાલુકો સપાટ છે માત્ર તલગપુરથી ચાર ખાડીની દક્ષિણનો ભાગ ખાડા ટેકરાવાળો છે તાપી અને મિંઢોળા નદીની આજુબાજુની જમીન રસાળ ને ઝાડપાનથી ભરપુર છે વચલો પૂર્વ ભાગ ઝાડપાન વિનાનો ઉજડ છે પશ્ચિમ તરફ જે ભાગ દરીઆ નજીક છે, તે ઝાડપાન વિનાનો ને *રેતાળ છે નદી કિનારાની જમીન ×ગોરાટ ને બાકીના ભાગની જમીન +બેસર છે માત્ર પૂર્વ ને મધ્ય ભાગની જમીન કાળી છે તાલુકાની જમીનનો ઢાળ પૂર્વ પશ્ચિમ છે આ તાલુકામા ડુગર નથી વેડ, ડભોલી ને સીંગણપોરની જમીન સાગમા સારી છે

નદીઓ—૧ **તાપી** સાતપુડા પર્વતમાથી નીકળી અરબી સમુદ્રને મળે છે એને કાઠે **વરાછા, ઉતરાણ, અમરોલી, ફુલપાડા, વરીઆવ, રાદેર, સુરત, ઉમરા, રૂંઢ ને ડુમસ**

૨ **મિંઢોળા**—સોનગઢના ડુગરમાથી નીકળી અરબી સમુદ્રને મળે છે એને કાઠે **સામરોદ, પારડીકેબ, કછોલી, લાછપોર ને ઉંબેર.**

આ બને નદી પર આગગાડીના પુલ છે તાપી ૪૫૦ માઇલ ને મિંઢોળા ૪૦ માઇલ લાબી છે

ખાડીઓ—૧ **કાંકરા ખાડી**-એ ખાડીમાથી મરડીઆ કાકરા નીકળે છે તેથી એનુ નામ પડ્યુ છે એ મિંઢોળાને મળે છે

૨ **ચાર ખાડી**—એ મિંઢોળાને મળે છે કાકરાખાડી કરતા અડધી છે

૩. **નાની ખાડી**—કાપદરા આગળ નાની ખાઇ ખોદી તેથી એ નામ પડ્યુ છે. એને કાકરાખાડી જોડે જોડી દીધી છે કાકરાખાડી તથા નાની ખાડી પર આગગાડીના પુલ છે

---

*તદ્દન રેતીવાળી ×ઘણી રેતી ને થોડી મટોડી હોય તેવી +કાળી અને ગોરાટ.

આબોહવા—પશ્ચિમ ભાગ દરીઆ કિનારે હોવાથી તાપ ઓછો, પણ પૂર્વ ભાગ દરીઆથી દૂર અને ઝાડપાન વગરનો હોવાથી તાપ વધારે આખા તાલુકાના હવાપાણી સારા છે તાલુકામા ગામે ગામ મીઠા પાણીના કુવા હોવાથી પાણીની આપદા પડતી નથી ચોર્યાસી તાલુકામા સુમાર જેટલો એટલે ૩૯ ઇંચ વરસાદ પડે છે

વસ્તી—એક લાખ પંદર હજાર માણસની છે મુખ્ય વસ્તી હિંદુની છે એ સિવાય **મુસલમાન, વહોરા, પારસી, શ્રાવક** વગેરેની વસ્તી છે દરેક ગામે **કોળી દુબળાની** વસ્તી છે. વસ્તીનો ત્રીજો ભાગ કોળી દુબળાનો છે

ધંધો—મુખ્ય ધંધો ખેતીનો છે વેપાર ને કારીગરીનો, નોકરી ને મજુરીનો

પેદાસ—કપાસ જુવાર, બાજરી, તમામ જાતનુ કઠોળ, શાકભાજી સુરણ, આદુ, મરચા, કરી

નિકાશ—જુવાર, કપાસ, ડાંગર કઠોળ, શાકભાજી

આયાત—કાપડ, ચા, ખાંડ, દવા, ઘાસતેલ, વિલાયતી સામાન.

રસ્તાઓ—(૧) રેલવેનો રસ્તો, (૨) નદીનો રસ્તો (૩) પાકી સડક (૪) કાચી સડક

રેલવે—(૧) બી બી એન્ડ સી આઈ રેલવે (૨) ટાપ્ટી વ્હેલી રેલવે,

સ્ટેશનો—ઉતરાણ, સુરત, ઉધના, સચીન.

જંકશન—ઉધના.

કયે રસ્તે થઈને કઇ દિશામા કયે કયે ગામ જવાય.

૧ કતારગામ દરવાજેથી–ઉત્તરે–ગોતાલાવાડી, **કતારગામ**

૨ વરીઆવી દરવાજેથી–ઉત્તરે–**સીંગણપોર, ડભોલી, વેડ.**

૩ હોપપુલ ઉપર થઇને-વાયવ્યે—**રાંદેર**, પાલણપુર, ઝાગીરાબાદ, પીપ્લોદ, ઝાગીરપુરા

૪. હોપપુલ ઉપર થઇને—પશ્ચિમે-**અડાજણ**, પાલ, **ભાઠા**

૫. અઠવા દરવાજેથી-નૈઋત્યે-**અઠવા**, **ઉમરા**, પીપલોદ, ગ્દ, મગદલ્લા, ગવીઅર, વાટા, **ડુમસ**, **ભીમપોર**

૬. મજુરા દરવાજેથી-દક્ષિણે-ખટોદરા, મજુરા, અલથાણ, ભટાર, ગોવાલક, બમરોલી, દતુરા, સરમાણા, ભીમરા, સોનતળાવ, ખજોદ

૭ નવસારી દરવાજેથી-દક્ષિણે-**ઉધના**, ભેદવાડ, પાડસરા, ભેસ્તાન, વડોદ, સોનારી, જીઆવ બુડીઆ

૮ સરાહ દરવાજેથી-પૂર્વે-**કુભાલ**, પરવટ, **કુભારીઆ**, **વેડછા** સામરગામ, પુણા, **સણીઆમોદ.**

૯ ઉધના સ્ટેશનથી-અગ્નિમાં-ડીંડોલી, **ઘોડાદરા**, ડનવાડા, દહેલાડવા, કરાડવા, સણીઆ કણદે, ખભામલા, ગાગવા, મોહણી, ખરવામા, અથાસલી ટીમરવા

૧૦. સચીન સ્ટેશનથી પાલી, **તલંગપોર**, ઉબેર, **સચીન**, પારડી કણદે, વાઝ, ભાજોદ્રા, એન્થેરા, લાજપોર, કફ્‌લેટા કઠોલી, સામગેહ, પારડીરકેમ.

૧૧ ઉતરાણ સ્ટેશનથી-**અમરોલી**, ઉતરાણ, **મોટાવરાછા**, કોસાડ, બરથાણા

૧૨. વરાછાની સડકથી થઇને-**ફુલપાડા**, **અશ્વિનીકુમાર**, કાપદરા, નાના વરાછા, સીમાડા

સુરત શહેરની આજુબાજુ આવેલાં મોટાં ગામો.

ઉત્તરમાં—કતારગામ, સીંગણપોર, ડભોલી, વેડ, વરીઆવ

ઇશાનમાં—ફુલપાડા, અમરોલી, ઉતરાણ, વગછા
પૂર્વમાં—પુણા, સણીઆમોદ, કુંભારીઆ, વેડછા
અગ્નિમાં—ડીંડોલી, દહેલાડવા, ખરવાસા, વાઝ, કફલેટા
દક્ષિણમાં—મજુરા, ઉમરા, ભેસ્તાન, બાણોદ્રા, સચીન, તલગપોર, જીઆવ, બુડીઆ, ખજોદ
નૈઋત્યમાં—અડવા, ઉમરા, પીપલોદ રૂંઢ, વેસુ, મગદલ્લા, આભવા, ગવીઅર, ડુમસ, ભીમપોર
પશ્ચિમમાં—અડાજણ, પાલ, ભાઠા
વાયવ્યમા—રાંદેર, પાલણપુર, ઝાંગીરાબાદ, પીનાદ, ઝાંગીરપુરા, (કુરૂક્ષેત્ર)

—: મોટાં ગામો. :—

સુરત—તાપીને ડાબે કાંઠે શહેર ને બંદર છે, બરફી, પાપડી, જમણ વણાટકામ,ભરતકામ,હાથીદાત ને સુખડનુ કોતરકામ વખણાય છે
કતારગામ—એમા કતારેશ્વર મહાદેવનુ દહેરૂ છે પાપડી, તમાકુ ને કેરી વખણાય છે અનાવલા બ્રાહ્મણની વસ્તી વધારે છે
સીંગણપોર—એમા તાપી નદીને કિનારે ભગીમાતાનુ દહેરૂ છે. પારસીની વસ્તી વધારે છે, તાડી વખણાય છે
ડભોલી—એમા નાની બહુચરાજીનુ દહેરૂ છે તાડી વખણાય છે
વેડ—એમા મોટી બહુચરાજીનુ દહેરૂ છે જમરૂખ અને તાડી વખણાય છે
ફુલપાડા—તાપી નદીને ડાબે કાંઠે છે, અહીંઆ હિંદુઓના મુડદાં દાટવા બાળવાની જગા (સ્મશાન) છે
અમરોલી—એ તાપી નદીને જમણે કાંઠે છે બી બી એન્ડ સી. આઇ. રેલવે પહેલવહેલી અહીંથી શરૂ થઇ હતી

કુંભારીઆ—મગાયતી ગામ છે કેવડો, પીપર ને શેરડી વખણાય છે

રાદેર—તાપીને જમણે કાંઠે કસ્બો છે રાદેરી બોર વખણાય છે. વહોરાઓની વસ્તી વધારે છે એમા કપાસ પીલવાનુ જીન તથા મ્યુનિસીપાલીટી છે

સણીઆ—અહી શીતળા માતાનુ દહેરૂ છે

તલંગપોર—મોટુ ગામ છે અનાવલા બ્રાહ્મણની વસ્તી વધારે છે

ઉધના—સચીનના નવાબના તાબાનુ ગામ છે ધુળીઆ (ભીડભંજન) મહાદેવનુ દહેરૂ છે એ રેલવે સ્ટેશન છે

ધોડાદરા—અહીં આમપાળનુ દહેરૂં છે, સાપ અથવા કુતરૂ કરડયુ હોય તે એની બાધા રાખે છે વધારે વસ્તી રજપુતની છે

સચીન—નવાબની રાજધાનીનુ શહેર છે મહેલ જોવા લાયક છે

ડુમસ—સચીનના નવાબ સાહેબનુ ગામ સુરતથી ૭ માઇલપર તાપી નદીના મુખ આગળ છે એ હવા ખાવાનુ ઠેકાણુ છે ખારીઉં ભાત, ડેરી અને જમરૂખ વખણાય છે

ભીમપોર—સચીનના નવાબ સાહેબનુ ગામ દરીઆ કિનારે છે એ હવા ખાવાનુ ઠેકાણુ છે ભીમપોરીઆ હનુમાનનુ દહેરૂ છે.

અશ્વિનીકુમાર—તાપી નદીને ડાબે કાંઠે નાનુ ગામ છે અહીંથી આગઆટમા બળી બહુધાન જવાય છે માડવીથી સાકટા તથા વાસ નદી વાટે અહીં આવે છે બળવાનુ ઠેકાણુ છે

કાપદરા—તાપી નદીને કાંઠે ઉજ્જડ ગામ છે અહી કાપરેશ્વર મહાદેવનુ દહેરૂ છે

ખજોદ—અહીં પારસીની વસ્તી વધારે છે ખજુરાના ઝાડ ઘણા છે. તાડી વખણાય છે

ઉમરા—તાપી નદીને કાંઠે છે એમા રામનાથ ઘેલા નામે મહાદેવનુ દહેરૂ છે નીચ લોકો અહી મુડદા બાળે છે

અઠવા—અહી ખેતીના પાક બબધી જાત જાતના અજમાયશ કરી ખેડુતોને બતાવવાને માટે એક ખેતર છે અહીઆ સાર્વજનિક કોલેજ અને આતશનુ દહેર જોવા લાયક છે તથા પોલીસ લાઇન્સ છે

અડાજણ—એ તાપી નદીને જમણે કાંઠે છે, પાપડી ને બોર વખણાય છે ગવનમેન્ટ બોર્ડિંગ છે

ભાઠા—તાપી નદીને જમણે કાંઠે છે બોર ને પાપડી બહુ થાય છે.

મોટાવરાછા—ઇનામી બાગાયતી ગામ છે સુખડના ઝાડ ઘણા થાય છે. આદુ, સુરણ ને રતાળુ પુષ્કળ થાય છે

નાના વરાછા—અહીં પાણીની ટાકી છે

ઉંબેર—ઇનામી ગામ છે મરચા બહુ થાય છે

ડુંભાલ—એમા હનુમાનનુ દહેરુ છે

ઇનામી ગામો ૧૨ છે.

મોટા વરાછા—પાકજીના વારસ પાસે છે **વાંઝ ને ડીંડોલી**-ગગાધર શાસ્ત્રીના વારસ પાસે છે **ભેસ્તાન ને સોનારી**-સ્ટોરના વારસ પાસે છે, **દહેલાડવા, ભાણોદ્રા ને ઉંબેર**—અરદેશર કોટવાલના વારસ પાસે હતા **પુણા, વેસુ, આભવા, સણીઆમોદ**-વડોદરાના નવાબ સાહેબના તાબામા છે

ગાયકવાડી ગામો—જીઆવ, કરાડવા, ગોજા, ગભેણી

સચીનના નવાબ સાહેબના ૧૬ ગામો.

સચીન, થોડાદરા, ઉધના, ડુમસ, ભીમપોર, વકથાણા, (રાવળા), ભાટીઆ, બોણંદ, કનસાડ, ડકનવાડા, સરોલી, ગવીઅર, સરસાણા, લાછપોર, ઊન, તરાજ,

---

બગાયતી ગામો.

પુણા, કુંભારીઆ, સારોલી, વરાછા, કોસાડ, ભાઠા, કતારગામ

કસ્બા.

રાંદેર, કતારગામ, કોસાડ, મોટા વરાછા, સચીન

જાત્રાનાં ઠેકાણાં.

કતારગામ, અશ્વિનીકુમાર, ફુલપાડા, ડુંભાલ, ઉધના, ઉમરા, ભીમપોર, સણીઆ, કાપદગ, ડભોલી, વેડ, થોડાદરા.

હવા ખાવાનાં ઠેકાણાં

ડુમસ, ભીમપોર.

થોડી વસ્તીવાળાં ગામો—નવાગામ, કરજ, કાપદરા, ઢુકી, ઉમરવાડા, આજણા, ખટોદરા, પનાસ, મજુરા, ગોવાલક, દતોરા, ભેદવાડ, સોનતળાવ, લીંબાયત, ગાગળા, અથમલા

પારસીની વધારે વસ્તીવાળાં ગામો—સુરત, અડાજણ, ભાઠા, અડવા, ખજોદ, સીંગણપોર, ડભોલી, વેડ

વહોરાની વધારે વસ્તીવાળાં ગામો—રાંદેર, મોટા વરાછા, લાછપોર, કફલેટા, સામરોદ, કઠોલી

મીઠ બંદર—ઝઆવ, ખુડીઆ, ઉભેર, અહીં પહેલા મીઠું પકવતા હતા

તાડીનાં ગામો—વેસુ, ખજોદ, ખુડીઆ, મમરોલી, ગોવાલક, આઠવા, સીંગણપોર, ડભોલી, વેડ

વખણાતી વસ્તુવાળાં ગામો.

રાંદેર, અડાજણ, ભાઠા—બોર
કતારગામ, વેડ, કુમસ—જમરૂખ કેરી
વેડ, ડભોલી, સીંગણપોર—તાડી
કુંભારીઆ—પીપર, શેરડી
કતારગામ, પરવટ—માટીના વાસણ
ભાટપુર, ભાઠા, કતારગામ, કુમસ, વરાછા—શાકભાજી.
આભવા, કુમસ, ભીમપોર—ખારીઉં ભાત
વરાછા—રતાળુ, સુરણ, આદુ, ને કણુસ
કોસાડ—ઘી

ચોર્યાસી તાલુકાનું પુનરાવર્તન.

સ. ૧) ચોર્યાસી તાલુકો નામ પડવાનુ કારણ શુ ? •
સ ૨) ચોર્યાસી તાલુકાની ચારે દિશાએ શુ શુ આવ્યુ છે ?

પ્ર ૩) સુરત શહેર કરતા ચોર્યાસી તાલુકાની લંબાઇ કેટલા ગણી છે? પહોળાઇ કેટલા ગણી છે? ચોર્યાસી તાલુકાની લંબાઇ પહોળાઇ કહો

પ્ર ૪) ચોર્યાસી તાલુકામા કયાની જમીન ગસાળ છે? કયા કયા ગામની જમીન સારામા સારી છે?

પ્ર ૫) ચોર્યાસી તાલુકામા કઇ કઇ નદીઓ છે? એ નદીઓ કયાથી નીકળી કોને મળે છે અને તેના પર મોટા ગામ કયા કયા છે?

પ્ર ૬) મકગખાડી સાથે કઇ ખાડીને જોડી દીધી છે? એ બે ખાડી સિવાય બીજી કઇ ખાડી છે ને તેનુ પાણી કઇ નદીને મળે છે?

પ્ર ૭) ચોર્યાસી તાલુકાના કયા ભાગમા તાવ ઓછો ને કયા ભાગમા વધારે પડે છે તે કારણ સાથ કહો

પ્ર ૮) સુરત શહેરની વસ્તી બાદ કરતા ચોર્યાસી તાલુકામા કેટલા માણસની વસ્તી છે અને તેમા મુખ્ય વસ્તી કયા કયા લોકની છે?

પ્ર ૯) તાલુકાના લોકો કયા કયા ધંધા કરે છે? લોકોનો મુખ્ય ધંધો કયો છે?

પ્ર ૧૦) તાલુકાની મુખ્ય પેદાશ કહો

પ્ર ૧૧) તાલુકામાથી કયો કયો માલ બહાર ગામ જાય છે? બહાર ગામથી કયો કયો માલ આવે છે?

પ્ર ૧૨) તાલુકામા મુસાફરી કઇ કઇ રીતે થઇ શકે?

પ્ર ૧૩) ચોર્યાસી તાલુકામા કઇ કઇ રેલવે આવેલી છે?

પ્ર ૧૪) બી બી એન્ડ સી આઇ રેલવના સ્ટેશનો દક્ષિણથી અનુક્રમે ગણાવો

પ્ર ૧૫) જંકશન એટલે શુ? તાલુકામા કયુ જંકશન છે?

સ ૧૬) કતારગામને દરવાજેથી ઉત્તરે જઇએ તો કયા કયા ગામે જવાય ?

સ ૧૭) સીંગણપોર ડભોલી ને વેડ જવુ હોય તો કયે દરવાજેથી કઈ દિશામા જવુ ?

સ ૧૮) હોપપૂલપર થઇ વાયવ્યે જઇએ તો કયા કયા ગામ આવે ?

સ ૧૯) હોપપુલ પરથી પશ્ચિમે જતા અનુક્રમે કયા કયા ગામ આવે તે ગણાવો

સ ૨૦) અઠવાના દરવાજેથી નૈઋર્ત્યમા કયા કયા ગામે જવાગે ?

સ ૨૧) મજુરા દરવાજેથી દક્ષિણમા જઇએ તો કયા કયા ગામ આવે?

સ ૨૨) નવનારી દરવાજેથી એક માણસ દક્ષિણમા ચાલ્યો જાય છે તો કયા કયા ગામ આવશે ?

સ ૨૩) સરાહના દરવાજેથી પૂર્વે કયા કયા ગામ આવ્યા ?

સ ૨૪) ઉધના સ્ટેશનથી કયા કયા ગામે જવાય ?

સ ૨૫) સચીન સ્ટેશનથી કયા કયા જઈ શકાય ?

સ ૨૬) ઉતરાણ સ્ટેશનથી કયા કયા ગામે જઇ શકાય ?

સ ૨૭) વરાછાની સડકે થઈ જઇએ તો કયા કયા ગામ આવે ?

સ ૨૮) સુરત શહેરની ઉત્તરમા કયા કયા ગામ આવેલા છે ?

સ. ૨૯) સુરતથી ઇશાનમા કયા કયા ગામે જઈ શકાય ?

સ ૩૦) સુરતથી પૂર્વમા જતા કયા કયા ગામ આવે ?

સ ૩૧) સુરતથી અગ્નિ ખુણામા કયા કયા ગામ આવ્યા ?

સ ૩૨) સુરતથી દક્ષિણમા કયા કયા ગામ આવ્યા ?

સ. ૩૩) સુરતથી નૈઋત્યમા જઇએ તો કયે કયે ગામે જવાય ?

સ ૩૪) સુરતથી પશ્ચિમમા કયા કયા ગામ આવ્યા ?

સ ૩૫) સુરતથી વાયવ્યમા જતા કયા કયા ગામ આવે ?
સ ૩૬) ચોર્યાસી તાલુકામા આવેલા મોટા ગામ નકશામા બતાવો.
સ ૩૭) ઇનામી ગામો કયા કયા છે ? ગાયકવાડી ગામ ગણાવો
સ ૩૮) સુરતમા પાણીના નળ કયાથી લાવ્યા છે ?
સ ૩૯) સચીનના નવાબના તાબામા કયા કયા ગામો છે ?
સ ૪૦) ચોર્યાસી તાલુકામા કયા કયા કસ્બા છે ?
સ ૪૧) ચોર્યાસી તાલુકામા આવેલા જાત્રાના ઠેકાણા લખો
સ ૪૨) હવા ખાવા લાયક ગામો કયા કયા છે ?
સ ૪૩) થોડી વસ્તીવાળા ગામ ગણાવો
સ ૪૪) પારસીની વધારે વસ્તી કયા કયા ગામમા છે ? વહોરાની વધારે વસ્તી કયા કયા ગામમા છે ?
સ ૪૫) કયા કયા ગામમા અગાઉ મીઠુ પકવતા હતા ?
સ ૪૬) કયા કયા ગામમા તાડીના ઝાડ ઘણા છે ?
સ ૪૭) નીચેના ગામો શાને માટે પ્રખ્યાત છે ?
સુરત, રાદેર, કતારગામ, સીંગણપોર, ડભોલી, વેડ, ફુલપાડા, સણીઆ, ઉધના, ઘોડાદરા, સચીન, ડુમસ, ભીમપોર, અશ્વિનીકુમાર, કાપદરા, ખજોદ, ઉમરા, અઠવા, અડાજણ, ભાઠા, મોટા વરાછા, ઉબેર, ડુભાલ, કોસાડ, વરાછા,
સ ૪૮) સચીનના નવાબના ગામોની હદ નકશામા કયા રગથી બતાવેલી છે ?
સ ૪૯) પીળા રગથી કયા રાજની હદ બતાવી છે ?
સ ૫૦) ઇનામી ગામોની હદ કયા રગથી બતાવી છે ?
સ. ૫૧) સચીન સ્ટેશનથી દક્ષિણમા કયુ સ્ટેશન છે ?